

2 Grad Mirna SPEČA LEPOTICA

GLASILO ZA OBNOVO GRADU

Leto Mirnskega grajskega trusevine so za nas videni opomin. Pózabilo smo, da se je v njih nekdaj odvijalo življenje, korištno za vso dolno. V njih so ljudje spali, pili in jedli, se ljubili in plesali, in se gostili in pa tudi razmisljali in nacrtovali napredne politične in gospodarske ideje. Tudi gospodarski razvoj Mirne ni vzčvetel sam od sebe, ampak je le nadaljevanje tistega, kar so že v 17., 18. in 19. stoletju nacrtovali naši predniki. Se ob delu učili delovnih navad, gradili sočasnost in prihodnost, gospodarili za preizvetsje, se učili pismstva, da so lahko ohranili svoj lepi slovenski jezik, narodne oblike, svojo identiteto, skratka, da so lahko kot Slovenci preživeli.

Grad se je zrušil, z njim pa tudi naš spomin izavnine, minila je preteklost, sedanjosti in prihodnosti ne bo. V naši zavesti se je izoblikovala neke vrste hladokrvnost do vsega, kar smo vrednega podedovali. Zaradi majhnih osebnih interesov smo zapostavljali skupne. Nagli tehnološki razvoj časa se zamegla našo pamet.

Slovenska narodna pesem, ta cudoviti instrument človeškega srca, je že izdavnaj predvldela usodo tudi naše Speče lepotice. Marjetica, ki se je cesala z zlatim glavnim kom, se tako vneto basala o Trdoglavu, da ga ne mara toliko cara, dokler ji ne prinese "stuk zlata", da bo bratu grad izidala, grad, ki je bil znotraj ves iz zlata, zunaj pa ves z matom porasten. Sanje o zlatu, lepoti in bogastvu sanja naša Speča lepotica se sedaj, vse do danasnih dni sanjamо jih tudi mi, upajmo, da jih bomo znova dosanjali.

Franz Kurz von Goldenstein
Illustracija narodne pesmi
Trdoglav in Marjetica iz leta 1837 (Koritkov zbornik)

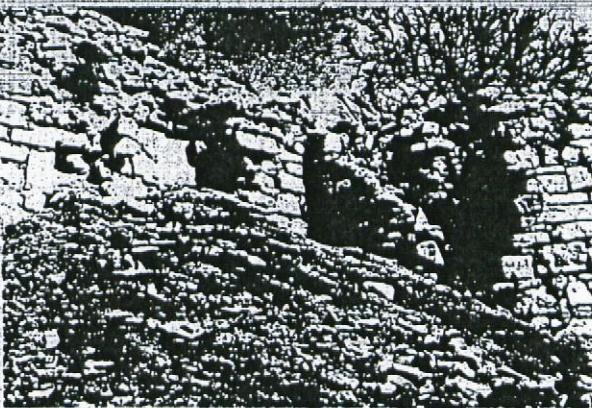

Zgodovinsko utrjena letnica gradu na Mirni 1165 vnasa mnoge nejasnosti v začetke nastanka tega gradu. Najprej ne vemo niti o tem, na kaj se imenovanje leta 1165 nanaša, all na stavbo all na lastnike all na posest. Najstarejše doslej znano imenovanje doline reke Mirne je zapisano v darski listini iz leta 1016, 15. aprill, s katero cesar Henrik II daruje grobu Viljemu svoje posesti med rekami Savo, Savinjo, Sotlo in Mirno. S tem je dobila v last pretežni del Mirenske doline dinastična družina mejnih grofov Brežko-Sellskih. V hudi spopadih med koroskim vojvodo Adalberom Eppensteinskim in cesarjem Konradom II. za nadvlado nad vojvodino Korosko so na cesarski strani padli tudi oce Viljem in oba sinova Viljem in Hartvik. S smrtjo kneginje Eme je leta 1045 rodbina grofov Brežko-Sellskih izumrla. Del njihove posesti je podedovala cerkev v Krki na Koroskem in v Admontu na Zgornjem Stajerskem, del pa njihovi stranski sorodniki grobi Plejanski s sedežem v Savinjski dolini na gradu Zovnek, kasneje na Celskem gradu v Celju, kjer so stolovali pod imenom Celski grobi. Drugo rodbinsko koleno se je naselilo v Visnjici gori na Dolenjskem in jih poznamo pod imenom grobi Visnjegorski, kamor je spadala tudi posest mirenskih ministerialov. Iz tega izhaja mnenje našega uglednega zgodovinarja Milka Kosca, v Visnjegorcih se intorej verjetno pretaka vsaj nekaj slovenske keriv.

Od smrti kneginje Eme leta 1045 do prvega zgodovinsko dokazanega imenovanja gradu Mirna leta 1165 je poteklo 120 let. Najmanj v tem času je moral nastati tudi grad, v kolikor ni imel že za časa vlade grofov Brežko-Sellskih kakšne, zelo preproste, takrat običajne stavbne oblike. (se nadaljuje)

Upodobitev Kneginje Eme in njenega moža Viljema na stropu ž. c. sv. Ruperta v Sentrupertiu 1497. leta. Ema je oblečena v sodobno knežjo obleko s platneno ruto pritrjeno s knežjim obročem. V rokah ima knjigo ustanoviteljice in verigo kot simbol osvobajanja podložnikov. Viljem pa je oblečen v romarsko obleko s popotno torbo in romarsko pallico. Pokrit je s knežjim klobukom. (Foto: Marko Kapus)

Del obzidja in okroglega stolpa pred obnavljanjem.

(Foto.: Marko Kapus)

Oba etazl smo pokrili z elementi montažnih stropov in jih se dodatno pokrili z 10 cm debelo cementno plošco. Pri tem smo z železom utrdili in povezali obod zidu s stropniki in tako statično zavarovali pozidano zidovje in pripravili temelje se za drugo, slavnostno etajo. Klet v stolpu smo zunaj in znotraj pozidali z rezanim kamnom, kakor je bila pozidana prej, notranjost pritličja pa z ostanki zidne opeke in s tem pripravili boljšo uporabnost prostora.

Na vzhodni strani smo vzporedno s kletjo stolpa pozidal v visni dveh metrov tudi obzidje do nekdanjega zhodnega vhoda v grad. Na jugu smo stolp povezali z delom obzidja in ga vzporedno s stolgom utrdili. pri tem smo skrbno pazili na obliko zidu in se skušali čim bolj priblizati prejšnjim oblikam, za katero je znacilno plastenje z apnenčastimi klesanci. Tako, da razliko med nekdanjimi ostanki zidu in novim zidom skoraj ni mogoče opaziti (glej sliko).

Veliko se je naredilo tudi v okolici. Občinska skupščina Trebnje je poskrbela, da se je odvisni material odstranil. Usposoblja je nekdanjo traso ceste na zahodni strani gradu z nasutjem za težki promet in nasila na vzhodni strani cesto za lažji promet. s tem je omogočila začetek del na tem vzhodnem, tako občutljivem in razmeroma težko dostopnem delu obzida. Zacetki smo tudi s sistematičnim urejanjem parkovnih predelov gradu. Na plosčadi knežnje Eme bomo uredili več cvetličnih gred, zlasti okrog spomenikov. Zasadili bomo še vrtno drevje in lepotno grmičevje in na ta način ustvarili na zahodnem delu gradu prijaznejše okolje.

Del obzidja in okroglega stolpa po obnovi. (Foto.: Otokar Kerševan)

OBNOVITVENA DELA: v maju 1992 smo prileg z utrjevanjem temeljev stolpa in južnega dela obzidja ob stolpu. S cementnim mlekom smo zaliili obe razpoki v temeljih in s cementnimi plombami zaprl luknje v obzidju, na manjšajočih mestih pa zid pozidali. Na osnovi ostankov smo pozidali klet in visoko pritegnili stolpa in skušali najbolj ustrezeno resiti obliko oken in vrat pri vhodu v pritličje iz dvoriščne strani.

• Uradna izvedba obnovitvenega

POBUDA: radi bi videti, da bi se obiskovalci in občudovalec gradu Čmopolj vključil v akcijo obnovevanja ruševin in s tem pripomočel k čimprejšnji revitalizaciji grajskih ruševin. Zato predlagamo, da bi se z njihovo vrednostjo temeljiteje seznanili.

• 300 Izvedba obnovitvenega

- ce boste brali glasilo Spece lepotice, rubriko Iz grajske kronike in Obnovitvena dela, boste z lahkotnim za njeno obnovo kas prispevali:

• 300 Izvedba obnovitvenega

- ce se boste spomnili, da imate se kakšen predmet iz njenega nekdanjega inventarja in ga ponudili za redno grajsko muzejsko zbirko. Vodili bomo vpisno knjigo darovalcev,

• 300 Izvedba obnovitvenega

- ce imate kakšen kofš predmet pomemben za zgodovino mirenske doline, ki ga boste darovali za grajsko muzejsko zbirko. Tudi za te bomo vodili knjigo darovalcev;

(LUDVIČA GORDON, 0103)

• 300 Izvedba obnovitvenega

- ce boste našli prostovoljne darovalce in jih navdušili, da prispevke v kakršni koli obliki poso dajo s svojega ostroboja

• 300 Izvedba obnovitvenega

- ce boste z nami razmisljali o obliki sodelovanja in svoje ideje in pobude sporočili na naslov: dr. Marko Marin, Pot na Laze 68233 Krima, telefonska številka 051 333 333, vredna je tudi e-mail adresa: marko.marin@tiscali.si (se nadaljuje)

• 300 Izvedba obnovitvenega

IZ UREDNISTVA

• 300 Izvedba obnovitvenega

Prva stevilka Spece lepotice v nakladi 100 izvodov je

grede pošta. Mnogi so nas spravevali po njej in tudi izrazili

zeljo, da bi čimprej dobili drugo stevilko. Zato smo se odločili,

da bomo drugi stevilki naklado povečali na 200 izvodov. Glasilo

bo se vedno brezplačno darilo obiskovalcem. Lahko pa boste darovali prostovoljne prispevke za stevilke, ki jih bomo pripravili v

letu 1993, te bodo tiskane na osmih straneh A 4 formata in bodo

na plavnicih na notranji in zunanj strani objavljali fotografije

in drugo slikovno gradivo, na starih notranjih straneh pa bomo

nadaljevali z rubrikami, kakršne ste brali v letosnjih stevilkah,

če ne bo drugih predlogov. Izšla bo dvakrat letno, v maju in

oktobru, kakor letos. V majski stevilki bomo poročali o pripravah

na sezonsko delo v poletnih mesecih, v oktobrskih pa o izvršenih

akcijah, in drugih prireditvah. Razmisljamo tudi, ko srednih

naročnikih, kas mislite?

Glasilcu "Speca lepotica" izdaja restavrator gradu dr. Marko

Marin, oblikovala ga je Liharda Kersevan; tudi druge stevilke

donator je Miran Ravnič, fotokopirница Charlie Chaplin si jubilejana,

oktober 1992.